

Sabelskjöldarn

2024

www.sabelskjold.se

Vår ordförande har ordet

Ytterligare ett år har gått som vi kan lägga till handlingarna. 2023 har ju inte varit ett så bra år med allt negativt som hänt, både i Sverige och i världen. Vi får hoppas på att 2024 blir ett bättre år. Vi har sluppit pandemier och vi kan träffas normalt igen.

I början av september fick vi äntligen till ett släktemöte, denna gång i Växjö. Finns en speciell rapport om det. Blev ett trevligt och uppskattat möte.

På medlemsfronten ligger vi ganska konstant på strax över 500 medlemmar. Det brukar sjunka något under hösten när de som inte betalat in årsavgiften måste tas bort men antalet medlemmar jobbar sig sakta tillbaka igen. I skrivande stund är vi 522st medlemmar och för precis ett år sedan var vi 528st. Ska vi kunna växa så måste vi marknadsföra oss mer och de som gör det bäst är vi själva.

Just nu håller vi på att föra in ett nytt medlemssystem som kommer göra det lättare att hålla koll på vem som betalar mm. Av den anledningen finns det inget inbetalningskort med i tidningen denna gång utan det kommer att komma en faktura i stället. Det kommer även att bli lättare att kommunicera med er medlemmar när man utgår från samma databas. En önskan som kom upp i samband med den medlemsenkät som vi gjorde under sommaren var att man ska kunna

na komma i kontakt med släktingar som bor på samma ort. Har lite tankar på hur det ska kunna gå till i det nya systemet och samtidigt klara GDPR-reglerna vilket gör saker och ting lite mer komplicerat. Jag får återkomma om detta. Vi funderar även på att ha ett digitalt medlemsmöte under vintern/våren med någon form av föredrag. Kommer mer information om detta senare.

Jag vill också uppmana de medlemmar som inte har en e-postadress registrerad i föreningen att meddela oss. Det blir mycket enklare att skicka ut information och det blir även betydligt billigare eftersom porto är rätt dyrt. Skicka in er adress till medlem@sabelskjold.se så lägger vi in den i databasen.

Under 2024 är det också dags för ett nytt årsmöte. Vi kommer att ha det i Vadstena den 31 augusti. Hoppas på att träffa så många som möjligt av er där.

Jag vill också passa på att tacka alla som jobbat i föreningen under året som gått och önska alla släktingar god fortsättning på 2024.

Med vänliga hälsningar, Ordförande Per Håkansson

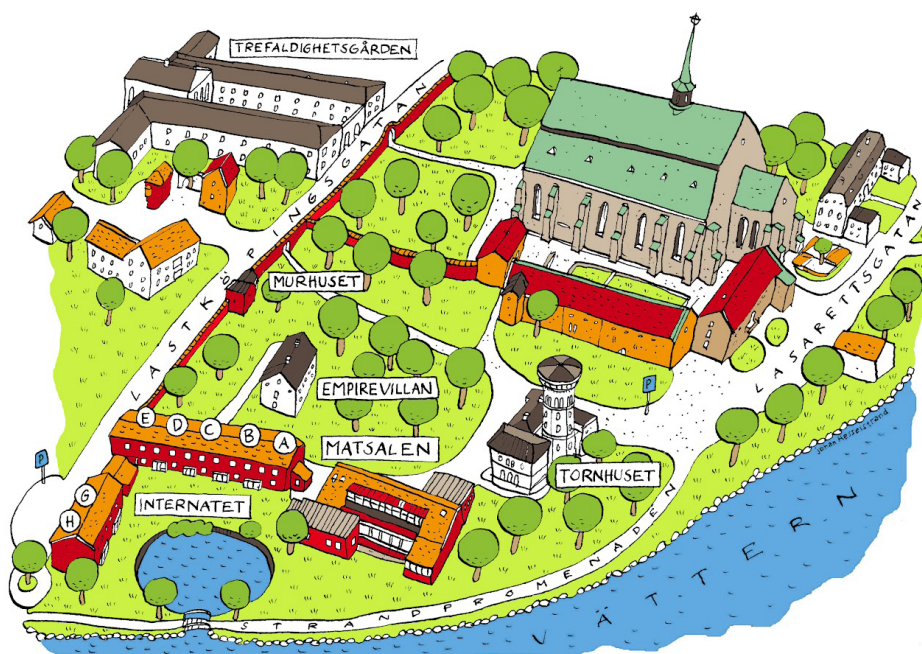
Medlemsmöte 2024 - Vadstena

Välkomna till Vadstena den 31 augusti 2024. Vi kommer att vara på Folkhögskolan som ligger alldeles invid Vättern med en fantastisk utsikt över vattnet.

En inbjudan kommer att skickas ut, främst med e-post men även i brev. Boka datumet i kalendern.

Om du vill skriva en motion till mötet ska den skickas till ordförande (adress finns på sista sidan i tidningen) senast 25 juli för att styrelsen ska hinna behandla den före mötet.

Dagen inleds med förmiddagskaffe, därefter sedvanliga årsmötesförhandlingar. Vi äter lunch i skolans matsal och därefter kan vi titta in i klostret och kyrkan före eftermiddagskaffe och avslutning.

Väl mött, styrelsen

En klok gumma i Småland

I Stockholm fanns läkare tidigt, bland annat för hovet, men först 1708 grundades det första allmänna sjukhuset i Sverige - Akademiska sjukhuset i Uppsala som var undervisnings-sjukhus. 1744 kom instruktion för provincialdoktorer. Då fanns i hela landet endast 32 stycken, alla i städer. På landsbygden där de flesta människor bodde förväntades varje husmor kunna lägga omslag och sätta iglar. När det krävdes större insatser sköttes vården av kloka gummor och gubbar och så såg det ut långt fram på 1800-talet.

Vad gjorde Carl Sabelskjöld och Elisabet Duraeus om de blev sjuka? Och vem kunde hjälpa dem om någon av döttrarna behövde behandling? Kanske begav de sig till grannsocknen där det på deras tid fanns en klok gumma.

I Koppramåla i Vena socken bodde Kerstin Persdotter, född omkring 1627, dotter till Per i Alsarp och hustru till soldaten Joen Håkansson. Kerstin var på sin tid vida känd för att ha stor erfarenhet av att utöva läkekonst. Till henne reste många människor långväga för att få lindring och bot, både från södra Småland och Östergötland. Kerstin var självlärd och tillverkade sår-läkande salvor av örter.

Den som hade kunskap om läkekonst kunde bli anklagad för att vara häxa, att ha med djävulen att göra. Tron på magi och trolldom har väl alltid funnits, men det var först med kristendomen som trolldom kopplades samman med djävulen. Runt om i Europa brändes många "häxor" på bål. Sverige hade en period med häxprocesser 1668-1676 som kallades "det stora oväsendet". Under den tiden beräknas omkring trehundra avrättningar för häxeri skett. Den sista i Sverige som avrättades för häxeri halshöggs i Stockholm 1704. Det var alltså inte helt riskfritt att vara kunnig i läkekonst.

Nu ville Göta Hovrätt veta vad Kerstin Persdotter egentligen höll på med. På order från hovrätten togs hennes ärende upp i Vimmerby tingshus. I domboken läser man att den 14 juni 1697 var hon instämd till "Laga Tingh uthi Sefwedes Härad i Wimmerby". Häradsnämnden var samlad och ställde frågor. Kerstin tillstod "att hon blir öfverhoopat ifrån åtskillige orter och ansöket för åtskillige siukdomar på Folk, Barnsängsquinor och Booskap".

Man bad henne berätta vari hennes läkedomar bestod. Om sommaren samlar hon allehanda örter och löv och gör salvor av dem, berättar hon, "och wet intet annat än uthi Jesu namn gör hon det och Jesus är den som värkar alt, hon kan eller wet ingenting i werlden uthan allenast att koka smörja och plåster, som hon ock läkt sådana sår dem ingen annan kunnat eller weblat antaga". Har hon lärt sig av någon, undrar nämnden. "Nej uthan begynt med örter och sådan Smörja, att läka Sår och sedan mehr och mehr winlagt sigh der uthi, sedan hon sedt det hupit" svarar Kerstin.

Nu undrar nämnden om hon, när hon har besökare, går avsides och använder sig av signeri, alltså framkallar övernaturliga krafter genom magi och trollformler. "Swar: näij det skall aldrig någon säija, det iagh gör det gör iagh i deras åsyn, och säger dem och beder dem minnas, att de alt bruka uthi Jesu namn".

Några betrodda personer vars ord väger tungt vittnar om Kerstin och hennes verksamhet. Det är "Pastoris uthi Hwena äbrevördige Hr Swän Melander och Comministro Hr Sven Hvenman". Båda har bara gott att säga om henne. Pastor Melander menar att han om någon borde veta vad hon gör, han är ju hennes själasörjare.

Enligt honom är hon skicklig: "een snäll qvinna uthi Medicins saker". Hon brukar naturliga läkedomar och han har ofta talat med henne om detta, på grund av det "mykna tillopp uthaf folk" som söker hennes hjälp, men funnit allt i sin ordning. Komminister Hvenman berättar att han en gång råkat ut för en olycka där han allvarligt skadat ena benet, vilket Kerstin skickligt behandlat och läkningen gått snabbt. Han säger också "så kan iagh på samvets wägnar intet annat säija, så mycket mig witerligt äbr, uthan hon har sigh äbrligen och wäll förhållit, hwad hennes kraft i läkedomar wedkommer, är hon snäll

det många witna kunna".

Kerstin vänder sig till "behla Tings allmogen om någon är som kan säija henne gjort någon Menniska ondt? Hvar till alla svarade: aldrig hört henne giöra något ondt, men mycket godt serdeles medh siukdomar på folk och Boskap, Sår och andra skadar". Kerstin är ödmjuk inför rätten, men rakryggat ger hon klara, tydliga svar på nämndens frågor. En viss rädsla kan man ändå ana hos henne. Under tiden sedan hon blivit instämd till tinget har en hustru som drabbats av fallandesjuka och ett barn som är nummet (valen, känslolös) kommit söderifrån och sökt hennes hjälp. Hon avvisade båda trots att de försökte övertala henne, ja till och med hotade med landzherren (länsmannen?) om hon inte hjälpte dem.

Kerstin frågar nu höga överheten om hon är förbjuden att behandla folk och boskap som hon är van. I så fall skall hon sluta. "Som hon nu blir dragen inför rätta och brydd för sin goda willia, och för nimmer att det inte skall vara lofligt, skall hon ock aldrig mehr öfwa sådant eller hielpa någon Människa mehr, om ock all hennes Boskap dödde af siukdom skall hon aldrig bruka något der emot, om hon blir af öfwerbeeten förbuden, så att om det spörjes, will hon intet undandraga sigh det kraf som öfwerbeeten will påläggga".

Hon har egentligen inte så mycket att förlora på det hellet, menar hon. För det mesta får hon ingen ersättning för sina tjänster, vilket åtskilliga bekräftade. Den som vill ger henne något, själv fordrar hon inget.

Förhöret avslutas med att nämnden förmanar Kerstin att inte bruka vidskepelse eller att bedra någon med fåfänga löften och försäkringar som leder till att folk spiller tid och pengar för att besöka henne.

Något straff kan hon inte beläggas med, hon använder sig inte av signerier eller läsningar och har inte gjort någon människa ont. Året efter frias hon helt från alla troll-domsanklagelser.

Men det fanns ju de som trodde att Kerstin kunde trolla. 1698 nämns hon i Ydre häradsrätts dombok. Drängen Thes Thesson i Lidhult var kär i en piga som inte besvarade hans känslor. Thes vände sig till Kerstin för att hon skulle få pigan att fatta tycke för honom. Saken togs upp, rätten friade Kerstin, men Thes fick böta.

1772 skrev häradsfogden i Kalmar, Magnus Gabriel Craelius, sin bok *"Försök till ett landskaps beskrivning, en berättelse om Tunälans, Sefvede och Asbolands häraders fögderi uti Calmar Höfdingedöme"*. Här berättar han om bl a odling, klimat, näringsfång, hushållning, kyrkor, vidskeplighet och folks levnadssätt.

De av Ridderskapet och Adeln som haft egendomar i fögderiet räknas upp och bland familjerna där hittar man förstas Sabelskjöld. Vidare skriver Craelius att *"bland ryktbara människor, som levat här på orten, äro i synnerhet tvenne hustrur, vilka allmänt omtalas. Den namnkunnigaste av dem är hustrun Elin (hennes verkliga namn är Kerstin) i Koppramåla, soldaten Jon Hå-*

kanssons hustru". Enligt Craelius är hon synsk, hon vet allt som sker i nejden, hon kan avslöja tjuvar och se var de gömt tjuvgods och om något tappats bort eller något kreatur försvunnit så vet hon var man ska leta.

Den 22 augusti 1688 tog Karl XI in på Hulingsryds (dagens Hultsfred) gästgivargård för att dagen därpå inspektera regementet på Slätten. Craelius berättar att kungen, som hört talas om Kerstin, ville träffa henne. På gården gick en dräktig sugga och kungen undrade om Kerstin kunde säga hur många kulingarna var och vad färg och kön de hade? När hon sagt det befallde kungen att grisen skulle slaktas och det visade sig att hon haft rätt, förstås! Det här skrevs ner sjuttio år efter hennes död, och hur det nu var med kulingarna så visar berättelsen att hon fortfarande levde kvar i folks minne.

Det finns ett envist rykte som säger att Kerstin fick en dotter tillsammans med Karl XI. Någon dotter finns inte be-lagd någonstans och det har förstås sin naturliga förklaring, Kerstin var i sextioårsåldern då hon träffade kungen.

Jag är ättling i rakt nedstigande led till både Carl Sabelskjöld och Kerstin Persdotter. Jag vill gärna föreställa mig att de vid något tillfälle träffades. Kanske anlätades Kerstin någon gång av Carl, för hans egen räkning eller för någon annans i familjen Sabelskjöld. Förhoppningsvis kunde hon ge lindring och bot. Tanken är inte orimlig - eller hur?

Text och bild Monika Fagerlund Larsson

En tvillingkrona

Flera gånger har jag hört ryktet att vår vackra släktkrona skulle ha minst en tvilling. En krona som är tillverkad vid samma tid som Sabelskjölds krona och av samma silversmed.

Under 2023 har Kalmar läns museum haft en utställning med namnet Mästerliga metaller. Den visade ett trettiotal unika kyrkliga föremål från olika kyrkor i Växjö stift. I november hade man också en föreläsning om brudkronor, bröllop och seder och traditioner. Undertecknad var där och lyssnade när flera olika församlingar från stiftet berättade om sina brudkronor.

Kronan från Kråksmåla kyrka

Sabelskjölds brudkrona med sitt träschatull

Mellanmöte - Utvandrarernas hus och Teleborgs slott, Växjö

Den 2 september 2023 hade vi ett släktmöte i Växjö. Var nästan precis ett år efter vår senaste träff som var årsmötet i Uppsala där vi bland annat fick se vårt adelsbrev. Vi var 73 släktingar som deltog i Växjö och det blev ett uppskattat möte av de flesta.

Vi samlades först i Utvandrarernas hus där vi fick ett föredrag om den stora utvandringen som gjordes från Sverige under 1800-talet. Efter det blev det rundvandring i museet. Har själv inte varit där sedan skoltiden. Mycket intressant och mycket information om vad som hände. Många av våra släktingar lämnade ju Sverige under den här tiden och de flesta av oss har släktingar på andra sidan Atlanten.

Går ju alltid att vara efterklok men vi skulle gått igenom det praktiska innan vi började gå runt på museet. Resulterade i att jag fick gå runt och meddela alla vilken tid vi skulle åka vidare för lunch och släktmöte. Allt gick bra och strax före 13 så var vi alla på väg mot Teleborgs slott. Väldigt pampigt slott, nästan lite i Disney stil och det ser mycket äldre ut än vad det är. Perfekt plats för ett släktmöte i alla fall. Väl på plats så blev det en god lunch och lite snack med släktingar innan det var dags för själva släktmötet.

Vi samlades i en konferenslokal i anslutning till matsalen så alla var på plats ganska snabbt. Vi inledde med att ännu en gång hälsa alla välkomna. Första punkten på agendan var att gå igenom resultatet av den medlemsenkät som vi skickat ut tidigare. Enkäten innehöll 14 frågor och det var 61 medlemmar som besvarat frågorna. Över lag så var medlemmarna nöjda med föreningen men det fanns några önskemål och idéer om vad som kan förbättras. Några saker som kom upp var att ordna digitala möte via till exempel Teams eller Zoom med olika teman, möjlighet att komma i kontakt med släktingar som bor på samma ort eller i närheten, ordna studiebesök och föreläsningar. Det är saker som vi i styrelsen får ta till oss och se vad som går att genomföra.

Efter detta blev det ett både intressant och underhållande föredrag om släktforskning av Bert Myde. Vi kommer att trycka upp ett häfte. Det finns otroligt mycket roliga och intressanta fakta att leta reda på om sina släktingar men det kräver både tålamod och noggrannhet. Finns många fallgropar att ramla i och det gäller att ta reda på vad som stämmer och att hitta källor som styrker det man hittar. I dag finns det flertalet digitala källor och får att leta i kyrkböcker och husförhållningsprotokoll behöver man inte besöka kyrkor. Det man behöver är abonnemang på någon av de tjänster som finns. Ett tack till Bert och forskargruppen för det fina arbetet ni lagt ner. Hoppas att vi kan få till det här fördraget via någon digital plattform så att fler medlemmar kan få lära sig mera om släktforskning.

Nästa på tur var Karin Larsson som berättade om DNA forskning. DNA är väldigt komplicerat men kan vara en bra hjälp till att hitta släktingar i sin forskning. Otroligt intressant ämne som det går att gräva ner sig i. Lite svårt att begripa allt med de olika generna men Karin hjälpte oss en bit på vägen. DNA-analyser kan ge både positiva och negativa nyheter, vända upp och ner på mycket om det inte stämmer med det man trott. Kan också vara en hjälp att hitta rätt i sin forskning. Ett tack även till Karin för det fina föredraget.

Allt avslutades med kaffe och kaka på slottet. En trevlig och fin dag och det är alltid lika kul att träffa er släktingar.

Ordförande Per Håkansson hälsade alla välkomna till Utvandrarernas hus och det föredrag som hölls i samlingsalen.

En "riktig" amerikakoffert med förningsask bredvid. I kofferten fanns de kläder som man hade men även verktyg och kanske något minne hemifrån. Närmast i bild ser vi förningslådan, man hade egen mat med sig på resan.

Text och bilder: Per Håkansson och Gunnar Malmberg

Släktforskning med hjälp av DNA

Dna-koden för varje människa innehåller med än tre miljarder byggstenar som kallas A, C, G och T. Vi ärver 50 % från mamma och lika mycket från pappa det betyder att mängden dna halveras för varje generation. Som syskon har vi ändå ärvt olika delar av våra föräldrar men det är ett antal segment som är lika och som avgör att vi faktiskt är helsyskon eller inte.

Vår arvs massa finns i alla kroppens celler som spiralformade dna-molekyler. Cellerna innehåller våra gener som talar om vilken ögonfärg vi ska ha, hur långa vi ska bli och allt annat som är unikt för oss som personer.

När du gör ett DNA-test i släktforsknings syfte får du ingen information om anlag för sjukdomar eller för ögonfärg. Men du kan få veta andra saker. Till exempel att din pappersforskning stämmer. Du får träff på de personer du är nära släkt med och som också har gjort DNA-test.

Det är möjligt att lösa gamla släktgator. Men det är kanske inte så enkelt som det kan verka. Du behöver ha tester från nära släktingar till den misstänkte. Har du ingen misstänkt kräver det mer arbete och kan ta mycket tid.

Du kan hitta släktingar till personer som till exempel har utvandrat till andra länder. De som utvandrade till Amerika och Kanada kan ha lämnat släktingar efter sig och om de har testat sig kanske du kan hitta dem.

De flesta i Sverige väljer Family Tree DNA, du betalar en engångssumma för ditt test och sedan kommer det in träffar efterhand som allt flera testar sig. Dock får du bara träff på de som har testat sig på samma bolag. Man kan testa sig på flera och jämföra vilka träffar man får. Det är också möjligt att i vissa fall föra över rådata till andra testbolag.

Börja med att testa dig själv, om du har möjlighet, testa sedan dina föräldrar och/eller deras syskon. Att testa sina äldsta släktingar och också bra då man kan komma längre tillbaka i släktens historia genom deras DNA.

Text och bild: Thina Rydell

Fyra saker du kan göra på Family Tree

1. Lägg upp ett släktträd, även om det bara är några få generationer. Du kan ladda upp träd från ett släktforskarprogram.
2. Fyll (under "Most Distant Ancestor") i uppgifter om din tidigast kända ana på raka fäderne- och moderlinjen.
3. Fyll i det som kallas "Beneficiary Information", alltså vilken annan person som har tillåtelse att ta ansvar för dina resultat OM det skulle hända dig något.
4. Ladda upp ett foto på dig själv. Det blir så mycket trevligare och personligare om det finns bilder på DNA-kusinerna.

Fyra saker du kan göra på Ancestry

1. Aktivera ditt test via ditt Ancestrykonto, annars kommer provet inte att analyseras.
2. Lägg upp ett släktträd, även om det bara är några få generationer. Du kan ladda upp träd från ett släktforskarprogram.
3. Länka till träd från din DNA-profil och gör ditt släktträd "public" (offentligt), så att dina matchningar kan se det.
4. Ladda upp ett foto på dig själv. Det blir så mycket trevligare och personligare om det finns bilder på DNA-kusinerna.

Fyra saker du kan göra på 23andMe

1. Ställ in så att ditt namn och uppgifterna om din släkt kan ses av alla.
2. Skriv in de socknar eller områden där du har dina flesta anor.
3. Gå in under My Profile och "About My Family", lägg in en länk till ett släktträd om du har ett träd online någonstans på nätet.
4. Ladda upp ett foto på dig själv. Det blir så mycket trevligare och personligare om det finns bilder på DNA-kusinerna.

Text hämtad från slakthistoria.se/slaktforskning/dna

Användbara länkar

- ❖ rotter.se gå till Faktabanken DNA-rötter
- ❖ petersjolund.se gå till Vanliga frågor
- ❖ slakthistoria.se gå till DNA
- ❖ dnainter.com
- ❖ education.myheritage.se/ gå till DNA

Bert Myde höll en intressant föreläsning om släktforskning. Alla fick plats, vi fyllde upp salen.

Spännande rön från forskargruppen

I september 2023 fick vi ett mail från Sebastian Sandberg som i forskningen rörande sin släkt sökte efter uppgifter om Anna Maria Sabelskjöld (ca 1692-1767), dotter till Karl Sabelskjöld och Elisabet Durea, och gift med Nils Nilsson. Paret fick nio barn tillsammans. Detta var spännande uppgifter som Forskargruppen omedelbart satte tänderna i. Karin Larsson i Forskargruppen gick igenom de uppgifter som Sebastian hade dokumenterat och kompletterade dessa med ytterligare djupdykning i aktuella domböcker och andra källor. Här redovisas endast fem av parets barn då vi har forskat fram mera data kring dem.

Efter ett gediget arbete kan vi meddela följande resultat: Detta har vi tidigare dokumenterat om Anna Marias barn:

- ✦ Elisabet/Lisken Nilsdotter f. 6 april 1716.

Felaktigt angiven som gift med Lars Persson i

Djupeträsk, Döderhult.

- ✦ Karl Nilsson Sabelström f. 13 januari 1718.
- ✦ Stina/Kerstin Nilsdotter f. 9 oktober 1720. Make okänd.
- ✦ Brita Nilsdotter född 23 f. oktober 1726. Make okänd.
- ✦ Maria/Maja Nilsdotter f. 20 augusti 1732. Make okänd.

Nya uppgifter som förändrar och kompletterar vår släkthistoria

Enligt Stranda häradsrätts dombok från 1768, 52 § säljer Carl Sabelströms syskon sina delar i torpet Hagen i Döderhults socken till Carl. "Carl Sabelström köpte ut sina syskon Stina, Brita och Maja Nilsdöttrar, Nils Höglund, Per Johansson och Nils Sabelström från torpet Hagen i Åshult".

Källa: Stranda häradsrätt (H) A1a:31 (1768-1769)
Bild: 460 Sida: 44

Att Nils och Anna Marias barn, Sven f. 1723 och Jonas f. 1737 inte står antecknade i samband med köpet betyder att de antagligen dog unga eller utan arvingar. Vilket domboken också styrker.

Källa: Stranda häradsrätt (H) A1a:35 (1778-1780)
Bild: 10370 No 19

Elisabet/Lisken Nilsdotter

Elisabet/Lisken Nilsdotter som är äldsta dotter till Anna Maria Sabelskjöld och Nils Nilsson gifter sig med Per Zakrisson i Kristdala 30 oktober 1743.

Källa: Kristdala (H) C:2 (1731-1792) Bild 147/sid 285

Barn:

- Zacris f. 23 september 1744 Risinge, Kristdala
- Karl f. 12 juli 1746 Risinge, Kristdala
- Karl f. 4 december 1748 Lilla Bråbo, Kristdala
- Nils f. 29 december 1751 Lilla Bråbo, Kristdala
- Peter f. 31 mars 1755 Lilla Bråbo, Kristdala

Det betyder att Elisabet/Lisken Nilsdotter inte var gift med Lars Persson som tidigare angivits. Därmed faller hela den linjen från Djupeträsk (man och 9 barn) bort som ättlingar.

Per Zakrisson dör i Åshult, Döderhult 1759 efter att ha brukat ¼ del i mellangården Åshult. Änkan Lisken Nilsdotter bor kvar i Hagen, Åshult och dör 1 maj 1780.

Stina/Kerstin Nilsdotter

Maja (Maria) var som sagt ogift och sjuklig när modern Anna

Maria dör 1767 så det bör vara Stina/Kerstin som är gift med Per Johansson. Vigsel skedde i Kristdala den 30 september 1744 mellan drängen Per Johansson, Systertorp och Stina Nilsdotter, Prästgården.

Källa: Kristdala (H) C:2 (1731-1792) Bild 148/sid 287

Barn:

- Magnus f. 28 juli 1745 i Munketorp Kristdala, dopvittne är Per och Lisen i Risinge som är Stinas syster Elisabet och hennes make Per Zakrisson, samt Anders i Kloster som är Pers bror.
- Elisabet f. 7 april 1749 Eversnäs, Kristdala
- Samuel f. 10 jan 1753 Eversnäs, Kristdala
- Anna Maria f. 29 februari 1756 Eversnäs, Kristdala
- Nils f. 4 oktober 1761 Klockartorpet, Kristdala
- Gertrud 14 juni 1766 Klockartorpet, Kristdala

Per Johansson dör i Klockartorpet 55 år gammal 2 maj 1773. Stina/Kerstin Nilsdotter dör 80 år gammal i Pinthem, Kristdala 26 maj 1799.

Brita Nilsdotter

Ytterligare ett bevis på att Brita Nilsdotter var gift med Nils Nilsson Höglund är vigselboken för Kristdala där Brita Nilsdotter i Prästgården den 14 oktober 1753 gifter sig med Nils Nilsson (Höglund).

De får tillsammans barnen:

- Sven Nilsson Höglund f. 1755-02-02 Hagen, Döderhult
- Nils Nilsson född ?
- Jonas Nilsson Dahlström f. 1763-04-08 Lilla Höckhult, Kristdala
- Stina Nilsdotter f. 1767-03-21 Lilla Höckhult, Kristdala

Dessa barn styrks i Bouppteckningen efter Nils Nilsson Höglund 1801 (som gifter om sig 1781 efter Brita Nilsdotters död)

Källa: Tunälans häradsrätt (H) FIIIa:11 (1802-1805)
Bild: 127 Sida: 22

I Döderhults dödbok noteras att Brita Nilsdotter dör 11 mars 1780 hos sin syster i Hagen. Systemen bör vara Elisabet/Lisken Nilsdotter eftersom hon dör några månader senare på samma ställe.

Maria/Maja Nilsdotter

Maja (Maria) var ogift och sjuklig när modern Anna Maria dör 1767 och förblir troligtvis ogift till sin död. Okänt när Maria dör, men troligen före 1780.

I boken om ätten Sabelskjöld, utgiven 2021, finns i kompletteringen sidan "k" uppgiften att Elisabet Nilsdotter var gift med Lars Persson i Djupeträsk i Döderhults socken och hade nio barn. Den uppgiften är felaktig som vi kan konstatera efter att ha läst domboken. För er som har köpt USB-minne så förekommer felaktigheterna även där. En rättad version och uppdaterad version kommer att finnas på årsmötet.

Det är lätt att forska fel och att dra felaktiga slutsatser. Att vi hade fel om Elisabet och hennes make samt barn påverkar ingen medlem i Släktföreningen Sabelskjöld då vi aldrig har fått in någon medlemsansökan från Elisabet/Lisken Nilsdotters gren.

Forskning och text: Karin Larsson och Rolf Bowin

När kungen kom till byn

Att Sveriges centrum ligger Gårdsby och att all makt utgår från Gårdsbyborna torde väl läsarna av dessa rader knappast tvivla på. Men faktum är att under ett par korta dagar, krigsåret 1612 så satt Sveriges nyblivne kung Gustav II Adolf i just Gårdsby, på Ekesås, varifrån han styrde riket och planerade ett gruvligt hämndtåg mot danskarna.

Det var mitt under det rasande Kalmarkriget (1611–1613). Danskarna hade tryckt tillbaka svenskarna betydligt och intagit hela Öland, Kalmar Slott och Borgholms slott. Svenskarna var upptagna med att slåss med ryssar och polacker och danskarna såg sin chans att avancera. På den svenska tronen satt den äldrige och sinnessvaga Karl IX, som hade tagit för vana att hugga huvudet av alla meningsmotståndare, vilket han gjorde med stor skicklighet. För att få slut på tjäfset med danskarna utmanade den skröplige kungen sin danske kombattant Kristian IV på envig i förhoppning om att en hederlig nävskamp skulle bringa fred i riket. Brevväxlingen finns bevarad och är en sällsam läsning, där Kristian IV retfullt undertecknar breven med ”hälsningar från vårt slott i Kalmar”.

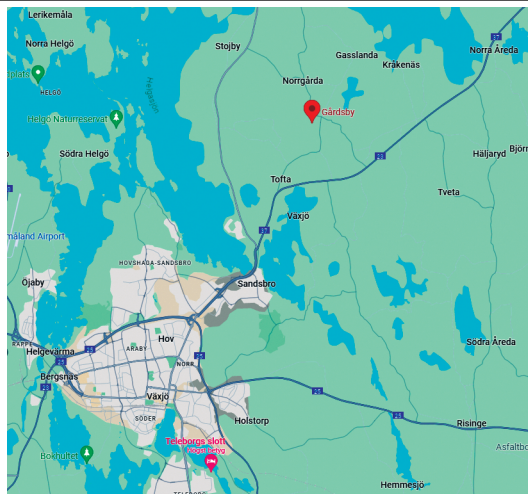
När Karl IX dör i oktober 1611 blir Gustav II Adolf regent. I det vakuum som uppstod vid tronskiftet såg danskarna sin chans och begav sig inåt landet i en avledande manöver för att bryta den svenska belägringen av Kalmar slott. En dansk här tog sig upp till Växjö och brände ner både staden och omgivningarna kring slottet på Kronoberg. Gustav II Adolf befann sig i läger utanför Kalmar. Han skyndade till undsättning inåt landet. När man närmade sig Växjö beslutade man sig för att slå läger. Växjö var nedbränt, liksom 500 gårdar i trakten, inklusive Stallholmen och Kungsgården och därmed försörjningen till Kronobergs slott. Gustav II Adolf valde att inkvartera sig norr om staden. Kungen själv tog Ekesås, som då var Gårdsbys kyrkas prästgård, i besittning. Han och hans närmaste följeslagare kom att bo på Ekesås under två dagar där man planerade en framryckning djupt in i fiendeland.

Vi vet inte mycket om vad kungen företog sig på Ekesås, men anteckningar finns bevarade om att man åt bullar och drack öl. Dessutom planerade man ett hämndtåg bakom fiendens linjer som kort därpå helt skulle förstöra den danska staden Vä.

Kalmarkriget var ett kort och intensivt krig som ödelade städer som Växjö, Kalmar, Jönköping och Vä, förlusterna på var stora på båda sidor, många människor fick sätta livet till och mycket gammal bebyggelse förstördes. Det hade onekligen varit bättre om Karl IX fått sin vilja fram och gjort upp i en brottningsmatch med den danske kungen. Då kanske vi ännu hade haft en Vasaborg vid Helgasjöns strand istället för en ruin. Fast å andra sidan, vi hade vi varken fått Kristianstad eller Göteborg, som byggdes som en direkt följd av brandskattningen av de närliggande städerna.

Dock kan vi i alla fall förundras över historiens gång och betänka att Svea rike, faktiskt under några dramatiska februaridagar 1612 styrdes från Ekesås och att Gustav II Adolf drack öl och åt bullar här hos oss i Gårdsby. Fred slöts i Knäred i november 1612 och danskar och svenskar lovade varandra att leva i ”ewigwarende fred, wänchap och naboerchap”. Det blev som så många gånger förr ett brutet löfte. Det var ännu långt till fred i Norden – men här i Gårdsby har i varje fall inga slag utkämpats. Ty här är vi ett fridfullt folk av ädel bondestam och kommer någon stridslysten kung förbi på härjatåg så bjuder vi på öl och bullar.

Hasse Nilsson

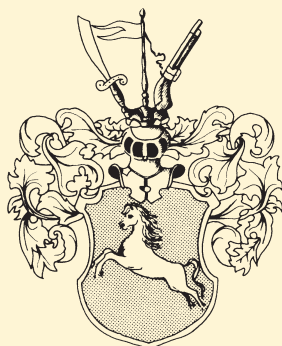

Den här artikeln var införd i Gårdsbybladet nr 2, 2022 och är skriven av Hasse Nilsson. Redaktionen har fått låna tidningen av vår medlem Birger Svensson i Växjö.

Gårdsby ligger straxt nordost om Växjö mot Dädesjö. Gårdsby socken i Småland ingick i Norrvidinge härad i Varend, ingår sedan 1971 i Växjö kommun och motsvarar från 2016 Gårdsby distrikt i Kronobergs län. Vill du veta mer om Gårdsby finns en sida med information om vad som händer i bygden, både stort och smått samt historia. www.gardsby.se

Avsändare:
Släktföreningen Sabelskjöld
Karlstorp 107
395 90 KALMAR

PP Sverige, Port Payé

Ordförande:

Per Håkansson,
Klyvargränd 8, 384 71 Timmernabben
Tel: 0703-250 651, per.hakansson@sabelskjold.se

Ord ledamöter:

Gunnar Malmberg, Tranås
Tel: 0706-829 200, gunnar.malmberg@sabelskjold.se
Birgitta Mantefors, Norrköping,
Tel: 0709-186 456, birgitta.mantefors@sabelskjold.se
Thina Rydell, Kalmar
Tel: 0733-544 569, thina.rydell@sabelskjold.se
Britt Stenervall, Enskede
Tel: 0707-122 353 britt.stenervall@sabelskjold.se

Suppleanter:

Rolf Bowin, Bromma
Tel: 0704-922 548 rolf.bowin@sabelskjold.se
Maja Svärd, Järfälla
Tel: 0730-406 421 maja.svard@sabelskjold.se
Ralf Antonsson, Lidingö
Tel: 0706-615 891 ralf.antonsson@sabelskjold.se
Catharina Linderöth, Stockholm
Tel: 0700-896 513, catharina.linderöth@sabelskjold.se

Revisorer:

Peder Nilsson, Kristdala, tel: 0491-711 21
Roy Carlsson, Oskarshamn

Valberedning:

E-post: valberedning@sabelskjold.se
Staffan Svensson, Oskarshamn (sammankallande)
Tel: 0703-722 766, naffats58@hotmail.com
Birger Bring, Kristdala
Tel: 0705-673 021, birger.bring@telia.se

Sabelskjöldar'n textbearbetning och layout: Thina Rydell
Har du förslag eller vill skriva något?
Hör av dig till redaktion@sabelskjold.se!
Kom ihåg att meddela oss ev adressändring på
medlem@sabelskjold.se eller med ett flyttkort!

Lokala träffar

Om du är intresserad av att ordna en lokal träff med medlemmar som bor nära dig är du välkommen att höra av dig med information om vilket geografiskt område som är intressant. Vi kommer då att göra ett utdrag ur medlemsregistret och kontakta aktuella medlemmar för att ta reda på intresse. Därefter får du en lista över de som vill delta i en lokal träff. E-posta ditt önskemål till medlem@sabelskjold.se

Nytt medlemsregister

De senaste 20-tal åren har vi använt Excel för att hålla reda på våra medlemmar, adresser och all annan information. När medlemsavgifterna har betalats in har vi fått markera inbetalningarna en och en, ett oerhört tidskrävande arbete. Vi har också skickat e-post via ett annat system. Medlemsansökningar har tagits in via ett tredje system.

Efter årsskiftet har vi ett nytt medlemsregister från Föreningssupport där flera av dessa tidskrävande arbetsuppgifter till stor del blir automatiska. Vi kommer också att kunna skicka ut en faktura på medlemsavgiften med OCR-nr. Till er som har e-post kommer fakturan till din inbox runt månadsskiftet jan-feb, de andra får brev. Vi vill av kostnadsskäl använda e-post så långt det går för att kommunicera med er. Ett brev kostar idag ca 20 kr att skicka ut.

Smycken direkt hos Valdi

Vapnet finns i tre olika modeller, ett halssmycke och två klackringar. Vill du beställa en ring, gå först till en lokal guldsmed och prova ut rätt storlek. Tänk på att det handlar om en klackring, så be att få prova sådana. Är du intresserad, hör av dig direkt till Valdi Smycken.

Mer information om smyckena finns i tidigare Sabelskjöldare, om du inte har dem kvar finns de på webbsidan.
www.sabelskjold.se

VALDI
SMYCKEN

Kaggensg 7
393 32 Kalmar
telnr 0480-422 525
info@valdismycken
www.valdismycken.se

Bröllop i vår eller sommar

Släktföreningen Sabelskjöld förvaltar en brudkrona som brukar kallas "den Sabelskjöldska brudkronan".

Föreningens medlemmar har fått låna kronan sedan 1970 genom ättlingar som har lånat ut den. Stundar bröllop i släkten? Hyr vår egen unika brudkrona!

För mer information kontakta

Staffan Svensson, Oskarshamn, Tel: 0706-639 505,
e-post: naffats58@hotmail.com